

DREPT CIVIL ȘI PROCESUAL CIVIL

CZU: 347.965.42

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2022.3\(62\).04](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2022.3(62).04)MEDIEREA JUDICIARĂ OBLIGATORIE –
UN EȘEC ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Veronica CUPCEA,
 *judecător, președinte interimar al
 Judecătoriei Orhei*
<https://orcid.org/0000-0002-9313-335X>

Olesea CERNOLEV,
 *mediator acreditat la Centrul
 pentru Soluționarea Efectivă a
 Litigiilor*
<https://orcid.org/0000-0003-2064-7103>

**„Nouăzeci la sută din arta de a trăi constă
 în a te înțelege cu cei pe care nu-i poți suferi”**
(Samuel Goldwyn)

SUMAR

După 15 ani de mediere în Republica Moldova, constatăm că la moment avem înregistrate 207 birouri de mediere, birouri asociate, organizații de mediere, cabinete ale avocaților cu mediatori atestați, dintre care 44 avocați-mediatori au activitatea suspendată, iar 4 – activitatea încetată. Tindem să credem că din cei rămași, o mare parte au un certificat postat pe perete și un birou întredeschis, deoarece practică o activitate de bază, medierea fiind una de „alternativă”.

Totodată, remarcăm că din aprilie 2022 în Republica Moldova avem doar medierea extrajudiciară, deoarece medierea judiciară n-a rezistat, timp în care o parte din mediatori au rămas prea dezamăgiți pentru a fi, din nou, interesați de viitorul medierii.

În articol am ținut să subliniem rolul și importanța mediatorului, deoarece de îndeplinirea acestui rol de-

MANDATORY JUDICIAL MEDIATION –
A FAILURE IN MOLDOVA

SUMMARY

After 15 years of mediation in the Republic of Moldova, we note that at the moment we have fully registered 207 offices of mediation, associated offices, organizations of mediation, lawyers' offices with certified mediators, of which 44 lawyers – mediators have suspended their activity, and 4 – have ended their activity. We tend to believe that from the rest, a large part have a certificate posted on the wall and a half-open office, because they have a basic activity that keeps them in work beside the „alternative” mediation.

At the same time, we note that from April 2022 in the Republic of Moldova we have only extrajudicial mediation, because judicial mediation did not resist, and in time some of the mediators remained too disappointed to be interested again in the future of mediation.

In this article we wanted to emphasize the role and importance of the mediator, because the successful completion of the mediation largely depends on the execution of his role. We wanted to remind the principles of mediation, the benefits of mediation and a parallel between the member states of the European Union.

We have the ambition to say that we need: professionalism, unity, resuscitation to increase the citizen's trust in the mediation procedure, but at the moment it seems that the legal persons understood better the advantages of mediation, because commercial disputes are the most in the mediators' procedure.

In conclusion, the article is nothing more than an overall view of a judge and a mediator on the mediation process in the Republic of Moldova.

Key-words: *mediation, mediator, extrajudicial mediation, amicable settlement.*

pinde în bună măsură finalizarea cu succes a medierii. Am ținut să reamintim principiile medierii, beneficiile acesteia, prezentând și o paralelă cu statele membre ale Uniunii Europene. E o ambiție de a spune că avem nevoie de profesionalism, unitate, resuscitare pentru a crește încredea cetățeanului în procedura de mediere, or, la moment, se pare că persoanele juridice au înțeles cel mai bine avantajele medierii, deoarece litigiile comerciale sunt cele mai multe în procedura mediatorilor. Articolul nu e decât o viziune, în ansamblu, a unui judecător și a unui mediator asupra procesului de mediere în Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: mediere, mediator, procedură extrajudiciară, soluționare amiabilă.

După 15 ani de la adoptarea Legii cu privire la mediere nr.134/2007 (intrată în vigoare în 2008), abrogată odată cu intrarea în vigoare a noii Legi nr. 137 din 03.07.2015, medierea apăruse în Republica Moldova ca o procedură alternativă de apărare extrajudiciară, cu caracter benevol și bilateral, care avea drept scop soluționarea eficientă a litigiilor apărute între părți.

Scopul noii legi cu privire la mediere era și este, de altfel, să îmbunătățească eficiența activității mediatorilor și să trezească apetitul părților implicate într-un conflict de a face apel la instituția medierii, reducând astfel din volumul de muncă al instanțelor de judecată. Dacă litigiul în instanță este forma tradițională de soluționare a disputelor, bazându-se pe introducerea acțiunii în fața instanțelor de judecată, unde judecătorul ascultă argumentele părților cu privire la interpretarea legii aplicabile cauzei respective și apoi se pronunță în favoarea uneia dintre părți, medierea vine să răstoarne prejudecățile că o hotărâre judecătorească este mai valoroasă sau că dreptatea nu poate fi obținută decât în instanța de judecată.

Medierea este perfect adaptată litigiilor care au rezistat tuturor celorlalte forme de înțelegere extrajudiciară. Prin mediere, părțile sunt aduse în situația de a-și reasuma litigiul de care s-au desesizat și de a încerca să îl soluționeze potrivit intereselor lor.

Multitudinea aspectelor juridice, financiare, psihosociale și, mai ales, a celor privind durata soluționării conflictului prin justiție, cât și apariția „instituției mediatorului” fac ca medierea, în calitate sa de alternativă pentru modernizarea sistemului judiciar din Republica Moldova, să fie una deosebit de complexă.

Instituția medierii a fost creată pentru a îmbunătăți prin completare sistemul judiciar într-un mod constructiv, nu pentru a înlocui tradiționalul litigiu în instanță. Părțile pot folosi procesul de

mediere înainte sau în timpul litigiului în instanță pentru a preveni o acțiune civilă sau pentru a preveni o hotărâre care nu va fi acceptată cel puțin de către una dintre părți.

În prezent, în cazuri de drept civil, procedurile de mediere sunt folosite în 38 de țări. Dintre avantajele medierii extrajudiciare pot fi menționate:

- durata redusă a procedurii, care poate să dureze de la câteva zile la câteva luni. Dacă procesul de judecată durează luni sau ani de zile, medierea poate dura doar câteva ore;
- părțile pot să-și identifice și să adopte singure soluțiile cele mai apropiate de nevoile și interesele lor;
- flexibilitatea procedurii, părțile având posibilitatea să convină cu mediatorul data, ora, locația în care doresc să se desfășoare medierea;
- confidențialitatea, mediatorul neputând fi citat ca martor referitor la actele sau faptele aflate în cursul medierii și având obligația de a păstra secretul discuțiilor;
- economisire de surse financiare [1, 6].

Studiind practica internațională în domeniul medierii, am observat că în statele membre ale Uniunii Europene medierea este obligatorie în anumite materii. De exemplu, în Italia este obligatorie într-o sferă mai largă de litigii, în Ungaria și Croația – doar în materia dreptului familiei.

Ceea ce pare plauzibil este faptul că o parte din statele europene oferă stimulente financiare pentru mediere prin reducerea sau rambursarea integrală a taxelor și a costurilor procedurilor judiciare, dacă, desigur, se ajunge la un acord încheiat între părți. O avem drept exemplu pe Slovacia, unde sunt rambursate 30%, 50% sau 90% din cheltuielile de judecată (în dependență de stadiul procedural la care se ajunge prin mediere) [6].

Ținem să amintim că și în Republica Moldova părțile care recurg la mediere beneficiază de o serie de facilități, cum ar fi: eşalonarea achitării taxei de stat; în cazul finalizării procesului de mediere prin tranzacție, taxa de stat se restituie 100% pentru împăcarea în instanța de fond; 75% pentru împăcarea în instanța de apel și 50% pentru împăcarea în instanța de recurs – aspect prevăzut de art. 39 al Legii nr. 137 din 03.07.2015 [5].

În Ungaria există sancțiuni pentru părțile care, după încheierea acordului prin mediere, se adresează instanței de judecată sau nu-și îndeplinesc obligațiile asumate în acord.

În Irlanda sunt aplicate sancțiuni în cazul refuzului de a apela la mediere, pe când în Polonia, în cazul în care o parte care a consimțit în prea-

labil participarea la procedura de mediere refuză nefondat participarea la aceasta, instanța poate decide ca ea să suporte cheltuielile de judecată, indiferent de soluția cauzei. În schimb, în Slovenia instanța poate obliga partea care refuză în mod nefondat să participe la mediere, în cadrul instanței, la plata integrală sau parțială a cheltuielilor de judecată ale părții adverse.

În ceea ce o privește pe Germania, medierea judiciară este de două tipuri: medierea conexată cu instanța și medierea realizată de instanță, specializată, în special, în materia litigiilor de drept al familiei și care înregistrează succese.

În Grecia medierea judiciară se desfășoară de judecători și este una voluntară. Astfel, în instanțele de prim grad și de apel, unul sau mai mulți dintre judecători de rang înalt sunt numiți mediatori cu normă întreagă sau cu normă parțială, pentru un mandat de doi ani, care poate fi prelungit cu încă un an.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, prin Recomandarea nr. R (98) 1 cu privire la medierea în cauzele ce țin de dreptul familiei, adoptată pe 21 ianuarie 1998, susține că medierea nu ar trebui să fie obligatorie [6], iar prin Recomandarea Rec (2002)10 din 18 septembrie 2002 referitoare la mediere în cauzele civile, Comitetul de opinie de părere că, atunci când organizează medierea, statele ar trebui să acorde atenție nevoii de a evita amănările lipsite de necesitate și utilizarea medierii ca tactică de tergiversare a procesului. Medierea poate fi deosebit de utilă acolo unde procedurile judiciare în sine sunt mai puțin oportune pentru părți, în special, dat fiind costul lor, caracterul formal al procedurilor judiciare sau acolo unde există nevoia de a menține dialogul sau contactul dintre părți [10].

Totodată, Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției din cadrul Consiliului Europei [CEPEJ] este de părere că judecătorii trebuie să susțină și să promoveze medierea, că trebuie să fie capabili să organizeze ședințe de informare cu privire la mediere și, în caz de necesitate, să invite părțile în litigiu să recurgă la mediere și/sau să trimită cauza la mediere [6].

Părerea Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni e că și judecătorii pot avea rolul de mediator, deoarece acest fapt permite ca părțile să beneficieze de cunoștințele lor juridice. Totuși, este necesară menținerea imparțialității acestora, în special, prin garantarea faptului că vor îndeplini această sarcină în alte litigii decât cele pe care trebuie să le soluționeze [6].

Pe lângă multitudinea de exemple date mai sus, ajungem la concluzia că avem păreri împărțite: unii au constatat că lipsa obligativității medi-

erii împiedică promovarea acesteia, alții au considerat că medierea nu poate fi decât voluntară pentru a funcționa în mod corespunzător.

În contextul Legii nr. 137 din 03.07.2015 cu privire la mediere, Curtea Supremă de Justiție a venit cu o serie de propuneri legislative în vederea instituirii medierii judiciare obligatorii, ca o modalitate indispensabilă de soluționare prealabilă și amiabilă a litigiilor.

În consecință, a fost elaborată și adoptată, la 17 martie 2017, Legea nr. 31 „Pentru completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003”, care a avut drept scop promovarea instituției medierii judiciare, fiind completat Codul de procedură civilă cu capitolul XIII¹ „Medierea judiciară” (art.182¹ – 182⁵).

Completarea Codului de procedură civilă cu capitolul XIII¹ „Medierea judiciară”, precum și caracterul obligatoriu al procedurii de mediere judiciară a trezit dispute între teorie și practică, a stârnit și o serie de critici. În cele din urmă, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr.8 din 26 aprilie 2018 privind excepția de neconstituționalitate, a declarat constituțională obligativitatea acestei proceduri, motivându-și soluția pornind de la practica altor state. Curtea a reținut că obligativitatea parcurgerii medierii judiciare nu afectează caracterul voluntar al discuțiilor și al negocierilor ce țin de fondul medierii. Cu privire la existența unor măsuri alternative mai puțin intruzive, Curtea a reținut că o procedură de mediere judiciară pur facultativă nu este la fel de eficientă ca o procedură obligatorie care trebuie să precedă orice litigiu. Chiar dacă una sau chiar ambele părți se arată reticente față de această procedură, există totuși șanse ca în cursul ei să apară posibilități de soluționare a litigiului pe care părțile nu le puteau prevedea înainte. Curtea a constatat că, în cadrul medierii judiciare, părțile sunt cele care dețin prerogativa admiterii sau a respingerii oricărei soluții de rezolvare amiabilă a litigiului, judecătorul având doar rolul de a asista și facilita discuțiile părților, tratându-le dintr-o poziție neutră, pe când părțile au un rol activ în soluționarea litigiului. Obligativitatea parcurgerii medierii judiciare nu afectează caracterul voluntar al discuțiilor și al negocierilor ce țin de fondul medierii [4].

Astfel, în Republica Moldova s-a încercat dezvoltarea împreună a două tipuri de mediere: extrajudiciară și judiciară obligatorie, care urmăreau un deziderat comun: acela de a soluționa, prin sinergie, conflictele în timp util, într-o manieră satisfăcătoare și economică.

Medierea judiciară obligatorie urma să aibă un caracter flexibil, să fie rapidă și centrată pe so-

luționarea amiabilă a litigiului, să înlăture diverse carențe ale sistemului contradictoriu și să reprezinte o alternativă puternică în raport cu un proces care tranșează și mai puțin conciliază, cu scopul de a reduce din volumul de muncă al judecătorilor, însă, până la urmă, s-a constatat că este o metodă inefficientă de soluționare prealabilă a litigiilor, care a îngreunat semnificativ procedurile judiciare. Medierea judiciară obligatorie s-a dovedit a nu fi un mijloc de îmbunătățire a situației justițiabililor.

În Republica Moldova sunt peste 650 de mediatori autorizați, numărul cărora este în creștere [7] și care au fost instruiți, au susținut un examen în acest sens, iar prin introducerea medierii judiciare obligatorii instituția medierii benevole extra-judiciare risca să fie mai puțin aplicată. Succesul medierii se datorează în mare parte cunoștințelor și aptitudinilor pe care le posedă mediatorul. El ajută părțile să descopere necesitățile reale și să depășească limitele pozițiilor invocate în actele prezentate instanței, el oferă siguranță și confort părților, spre deosebire de judecător. Or, judecătorul era nevoit să își schimbe statutul, să se adapteze necesităților părților, să le ofere suficient timp și atenție pentru negociere. Judecătorul, totuși, are altă menire, alte atribuții și altă calificare. Desemnarea sa pentru a judeca un diferend nu poartă aceeași semnificație cu cea a unui mijlocitor, intermediar. Actele de mediație necesită să fie îndeplinite de persoane pregătite special pentru aceasta. Judecătorii nu au posibilitatea de a discuta și empatiza deschis cu părțile pentru a înțelege doleanțele acestora, deoarece ei sunt obișnuiți să păstreze distanță față de părți, așa cum este corect și cerut de standardele internaționale.

În plus, volumul de muncă al judecătorilor și al personalului instanțelor judecătorești este permanent în creștere. Însă, procesul de mediere necesită discuții confidentiale cu fiecare dintre părți, iar mediatorul are un rol activ în organizarea discuțiilor pe care le ascultă, ajută părțile să își descopere interesele adevărate, și nu pozițiile formulate în cererile de chemare în judecată (de avocați/juriști), chiar dacă acestea sunt juridic bine argumentate și întemeiate, într-un final, lucrează cu emoțiile acestora.

O simplă apariție a părților în fața judecătorului în care să li se propună împăcarea nu este destulă. Procedura medierii judiciare obligatorii presupunea și delegarea mai multor atribuții de rutină personalului instanței, astfel doar prelungea durata examinării cauzelor în judecată, creștea și mai mult volumul de lucru în judecătorii, fără rezultatele dorite, și era doar o simplă formalitate.

Într-un final, nu este pentru nimeni o noutate că, la 14.04.2022, a fost adoptată Legea nr. 97 „Pentru abrogarea capitolului XIII¹ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003”, în vigoare din 29 mai 2022, prin care a fost exclusă medierea judiciară obligatorie pentru cauzele civile, fiind abrogat Capitolul XIII¹ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003, cu modificările ulterioare.

În viziunea noastră – și nu doar judecători, avocați, mediatori – medierea judiciară îngreuna și tergiversa procesele de judecată, iar metoda de soluționare prealabilă a litigiilor era inefficientă, deoarece, potrivit art. 2 din Legea nr. 137 din 03.07.2015 cu privire la mediere, cel care asigură desfășurarea procesului de mediere în vederea soluționării litigiului dintre părți este mediatorul. Iar calitatea de mediator se confirmă prin atestatul eliberat de Ministerul Justiției în conformitate cu prevederile Regulamentului privind atestarea mediatorilor.

Odată introdus Capitolul XIII¹ în Codul de procedură civilă, au fost încălcate principiile de bază ale medierii: a) participarea benevolă la mediere; b) confidențialitatea; c) libera alegere a mediatorului; d) egalitatea părților în proces; e) independența, neutralitatea și imparțialitatea mediatorului; f) flexibilitatea procesului de mediere.

Ținem să precizăm că o mică parte din judecători dețineau atestatul de mediator și înțelegeau esența procedurii de mediere, iar scopul urmărit era soluționarea eficientă a litigiilor apărute între părți prin încheierea unei tranzacții de împăcare.

Nu mai puțin indignați de medierea judiciară obligatorie erau mediatorii atestați, care aveau pregătirea necesară în acest sens, cei care și în prezent promovează și diseminează avantajele medierii.

Viziunea noastră ce ține de ineficiența medierii judiciare și că aceasta nu a generat rezultatele așteptate este întărită și de date statistice, or, în perioada anilor 2018-2021, din numărul total de 43.487 procese de mediere judiciară, doar 1.165 au finalizat prin încheierea unei tranzacții, iar în restul litigiilor procesele de mediere au încetat prin refuzul părților de a soluționa litigiul pe cale amiabilă. Totodată, s-a constatat că procesele de mediere judiciară au o durată excesivă, în medie 3-9 luni [7].

În Codul de procedură civilă soluționarea litigiului pe cale amiabilă a fost și este reglementată prin normele articolelor 60 și 212, care acordă părților dreptul de a înceta procesul prin tranzacție la orice fază a procesului civil, inclusiv la faza executării hotărârii judecătorești, pun în sarcina judecătorului obligația de a lua măsuri pentru ca părțile să soluționeze pe cale amiabilă litigiul sau

unele probleme litigioase, dat fiind faptul că soluționarea litigiului pe cale amiabilă presupune mai multe avantaje pentru părți și asigură celeritatea procesului civil.

Prin urmare, mulți specialiști în domeniu (judecători, mediatori, avocați) au considerat din start medierea judiciară obligatorie, introdusă prin legea din 17 martie 2017, o dublare a procedurii de soluționare a litigiului prin tranzacția părților și au considerat suficient și binevenit doar Capitolul XLV din Codul de procedură civilă, introdus prin Legea nr. 211 din 29 iulie 2016, în vigoare din 30 septembrie 2016 – „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative”.

Capitolul XLV (art. 487 – art. 490) din Codul de procedură civilă, intitulat „Procedura de confirmare a tranzacției încheiate în scopul prevenirii unui proces civil și de eliberare a titlului executiv al acesteia”, reglementează procedura de confirmare de către instanța judecătorească a tranzacției încheiate în procesul de mediere pentru ca aceasta să capete autoritatea lucrului judecat, constituind o procedură de control prin care instanța îndeplinește un control judecătorec asupra respectării condițiilor impuse de lege față de tranzacția extrajudiciară pentru a-i recunoaște forța juridică. Încheierea privind confirmarea tranzacției extrajudiciare produce aceleași efecte ca și încheierea de confirmare a unei tranzacții judiciare, instanța fiind obligată concomitent de a elibera titlul de executare silită.

O condiție esențială este ca tranzacția să nu contravină legii ori să încalce drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, interesele societății sau ale statului. Instanța nu va confirma o tranzacție prin care părțile recunosc valabilitatea unui act juridic ce contravine legii, ordinii publice și bunelor moravuri.

Alin. (1) al articolului 487 CPC prevede competența jurisdicțională teritorială generală la examinarea cererii de confirmare a tranzacției prin care părțile previn un proces civil și de eliberare a titlului de executare silită. Aceasta se depune în scris de către partea procesului de mediere sau de reprezentantul legal al acesteia la instanța judecătorească de la domiciliul sau de la sediul părâtului [3].

Art. 487 alin. (2) CPC reglementează competența instanțelor de judecată la examinarea cauzei în această procedură în ceea ce privește confirmarea tranzacțiilor încheiate în litigiile civile și comerciale cu element de extraneitate, care urmează a fi executată în tot sau în parte pe teritoriul Republicii Moldova [3].

De regulă, tranzacțiile extrajudiciare, în sensul Capitolul XLV din Codul de procedură civilă,

sunt încheiate pe calea medierii, dar este admisă confirmarea de către instanța de judecată a tranzacțiilor extrajudiciare încheiate fără mediator. Cererea de confirmare a tranzacției prin care părțile previn un proces civil și de eliberare a titlului de executare silită constituie actul de sesizare a instanței de judecată prin care se urmărește recunoașterea forței juridice a acesteia pe cale judiciară și executarea ei silită.

Atunci când tranzacția este încheiată pe calea medierii cererea de confirmare a tranzacției se depune în scris de către partea care a avut câștig de cauză ori de către reprezentantul ei și în ea se indică *nu doar* numele și prenumele sau denumirea părților procesului de mediere, domiciliul sau sediul acestora și alte date de contact, ci se indică și *numele, prenumele mediatorului care a mediat litigiul, se anexează convenția de mediere și copia de pe procesul-verbal privind încetarea procesului de mediere.*

Încetarea medierii se consemnează într-un proces-verbal, potrivit modelului aprobat de Consiliul de mediere, semnat de mediator, care se înmânează părților și, după caz, se prezintă instanței de judecată, de arbitraj sau organului de urmărire penală (art. 23 alin. (2) din Lega cu privire la mediere) [5].

Procesul-verbal privind încetarea medierii se anexează la cerere în copie, fiindcă mediatorul este obligat să asigure păstrarea procesului-verbal și a materialelor aferente procesului de mediere timp de 4 ani de la data încetării procesului de mediere, conform unui regulament aprobat de Consiliul de mediere (art. 23 alin. (3) din Lega cu privire la mediere) [5].

Procedurii de examinare a cererii de confirmare a tranzacției prin care părțile previn un proces civil, în cea mai mare parte, îi sunt aplicabile regulile comune privind examinarea unei cereri de chemare în judecată, dar sunt prevăzute și anumite excepții stipulate în art. 489 CPC [3].

Una dintre regulile speciale este că această cerere se examinează în regim de urgență, în termen de 15 zile lucrătoare de la data depunerii, fără citarea părților. Oportunitatea acestei urgențe pornește de la asigurarea realizării în termen rezonabil a drepturilor subiective ale părții care cere executarea tranzacției, în această perioadă de timp se include termenul pentru intentarea procesului, pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare, examinarea cererii în fond, deliberarea și pronunțarea încheierii.

În vederea respectării principiului contradicționalității în procesul civil, instanța trimite părții care se opune executării benevole a tranzacției copiile de pe cererea de confirmare a tranzacției

și de pe materialele anexate, stabilind un termen pentru prezentarea referinței.

Prin urmare, cererea de confirmare a tranzacției încheiate în scopul prevenirii unui proces civil și de eliberare a titlului executoriu al acesteia poate fi examinată doar în baza documentelor anexate la cererea reclamantului și a referinței pârâtului și a probelor anexate la aceasta, adică, în principiu, este o procedură scrisă. Totuși, dacă instanța consideră necesar, aceasta convoacă părțile interesate pentru audieri, înștiințându-le despre data, ora și locul ședinței, fără întocmirea procesului-verbal. O astfel de necesitate poate să apară atunci când este necesar de a fi elucidate anumite circumstanțe importante ale cauzei care rezultă din înscrisurile prezentate în instanță, asta – pentru a se controla veridicitatea acestor documente.

Actul judecătoresc de dispoziție prin care se soluționează cererea de confirmare a tranzacției prin care părțile previn un proces civil și de eliberare a titlului de executare silită este încheierea judecătorească, prin care instanța de judecată fie refuză de a confirma tranzacția, fie admite cererea de confirmare a tranzacției prin care părțile previn un proces civil și de eliberare a titlului de executare silită.

Art. 489 alin. (3) CPC prevede temeiurile de refuz de a confirma tranzacția prin care părțile previn un proces civil și de eliberare a titlului de executare silită. Astfel, judecătorul refuză confirmarea tranzacției, dacă aceasta contravine legii ori încalcă drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanei, interesele societății sau ale statului, ori *a fost încheiată cu încălcarea prevederilor Legii cu privire la mediere*. Se are în vedere încălcarea condițiilor tranzacției prevăzută în art. 32 alin. (3) din Legea nr. 137 din 3 iulie 2015 cu privire la mediere [5].

În principiu, medierea este perfect adaptată litigiilor care au rezistat tuturor celorlalte forme de înțelegere extrajudiciară. Astfel, din marea familie, pe lângă mediere, mai face parte: concilierea (pe care o întâlnim în Codul de Executare al RM și la care fac apel executorii judecătorești), negocierea, arbitrajul.

Prin mediere părțile sunt aduse în situația de a-și reasuma litigiul de care s-au desesizat și de a încerca să îl soluționeze potrivit intereselor lor.

Multitudinea aspectelor juridice, financiare, psihosociale și, mai ales, a celor privind durata soluționării conflictului prin justiție, cât și apariția „instituției mediatorului” fac ca medierea, în calitate sa de alternativă pentru modernizarea sistemului judiciar din Republica Moldova, să fie una deosebit de complexă, iar excluderea insti-

tuției medierii judiciare obligatorii a făcut posibil eliminarea deficiențelor ce tergiversau procesele judiciare pentru anumite cauze civile.

Referințe bibliografice:

1. Slusarenco S. Medierea în Republica Moldova – realitate și tendințe. În: *Revista de studii interdisciplinare C. STERE*, 2018 nr. 1-2, p. 233-244.
2. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr. 1. În vigoare de la 27 august 1994. Republicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.78.
3. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. Nr.225 din 30.05.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.285-294.
4. Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Codul de procedură civilă al R. Moldova, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003 (medierea judiciară), nr.8 din 26.04.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr.167-175.
5. Legea cu privire la mediere. Nr. 137 din 03.07.2015. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2015, nr.224-233.
6. Nota informativă la proiectul Legii cu privire la mediere. <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-legii-cu-privire-la-mediere-nota-informativa-si-sinteza-obiectiilor-si-propunerilor/1323> (vizitat 09.09.2022).
7. Nota informativă la proiectul Legii pentru abrogarea capitolului XIII¹ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. <https://justice.gov.md/ro/content/proiectul-de-lege-cu-privire-la-abrogarea-capitolului-xiii1-din-codul-de-procedura-civila-al> (vizitat 08.09.2022).
8. Opinia cu privire la riscurile asociate inițiativei de introducere a medierii judiciare obligatorii în cauzele civile (proiectul de Lege nr. 356), Chișinău, 2016. <https://crim.org/wp-content/uploads/2016/11/2016-11-16-Opinie-Mediere-Obligatorie.pdf> (vizitat 02.09.2022).
9. Recomandarea nr. (98)1 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la medierea în cauzele ce țin de dreptul familiei, din 21 ianuarie 1998. <https://www.refworld.org.ru/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=55c478af4> (vizitat 05.09.2022).
10. Recomandarea nr. (2002)10 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind medierea în materie civilă, din 18 septembrie 2002. <https://www.refworld.org.ru/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=55cc586d4> (vizitat 05.09.2022).
11. Rapoartele de activitate a Consiliului de Mediere. <https://mediere.gov.md/ro/documents-terms/rapoarte> (vizitat 08.09.2022).